

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการอบรมยุวมัคคุเทศก์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

Guidelines for Development of Junior Guides Training Course for Cultural Tourism

Destination: Case Study of Thai Dam Museum, Khaoyoy District, Phetchaburi Province

พิทักษ์ ศิริวงศ¹ จีรวรรณ มรกตศรีวรรณ² นฤมล บัวจันทร์³ และ ศิริสภาคา พวงกุล⁴

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

²สาขาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการอบรมยุวมัคคุเทศก์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 29 คน เพื่อวางแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการอบรมยุวมัคคุเทศก์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ผลการศึกษาพบว่าพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจ แต่ยังไม่เป็นที่รู้จัก เนื่องจากขาดงบประมาณสนับสนุนและขาดมัคคุเทศก์ที่ผ่านการฝึกอบรม เนื่องจากชุมชนไม่มีองค์ความรู้ความชำนาญทางด้านนี้ จึงควรมีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อจัดอบรมมัคคุเทศก์ภายในท้องถิ่นขึ้น โดยหลักสูตรการอบรมควรประกอบด้วยทักษะและคุณลักษณะการเป็นมัคคุเทศก์ที่ดี วิธีการนำเสนอถึงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยดำ เช่น การแสดง การแต่งกาย วิถีชีวิต วัฒนธรรมทางชาติพันธุ์ การสื่อความหมายเชิงวัฒนธรรม โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญและขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษา รวมทั้งผู้อาวุโส และปราชญ์ชาวบ้านในการฝึกอบรม

คำสำคัญ: ยุวมัคคุเทศก์ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ

Abstract

Guidelines for development of junior guide training course for cultural tourism destination: Case Study Thai Dam Museum, Khaoyoy District, Phetchaburi Province. This study used qualitative approach; 29 participants were interviewed. The result shown that Thai Dam Museum was the interesting cultural tourism destination but most tourists unknown about it. Because lack of budget and museum guide. Communities don't have knowledge so it should have the guidelines for training guide. That course should have skills and attributes of how to be the good guide, how to present about the ethnicity identity of the Thai Dam people; performance dress etc, teach about Thai Dam lifestyle, cultural and how to inform the meaning of culture by expert, request guidance from local institution, senior and village philosophers for juniors guide training course.

Keyword: Juniors guide, Cultural tourism destination, Thai Dam Museum

บทนำ

เพชรบุรี เป็นจังหวัดในภาคตะวันตกที่ตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลอ่าวไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เป็นระยะทาง 123 กิโลเมตร เป็นเมืองเก่าแก่ที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน เป็นเมืองที่เคยรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยโบราณ และเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญของไทยในกลุ่มหัวเมืองฝ่ายตะวันตกที่มีชื่อเรียกปรากฏในหนังสือต่างประเทศ เช่น ชาวอินเดีย เรียกว่า "พิทริย์" ชาวฝรั่งเศสเรียก พิทริ จึงสันนิษฐานว่าเมืองหริภุญไชยเป็นเมืองเดิมของจังหวัดเพชรบุรี และชื่อ เพชรบุรี มีปรากฏเป็นหลักฐานมาตั้งแต่สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 เพชรบุรีเป็นจังหวัดในภาคกลางตั้งอยู่ฝั่งทะเลอ่าวไทยด้านตะวันตก มีพื้นที่ 6,255.138 ตารางกิโลเมตร สภาพภูมิประเทศทางด้านทิศตะวันตกเป็นป่าเขาสลับซับซ้อน มีเทือกเขาตะนาวศรีเป็นเส้นกั้นอาณาเขตระหว่างไทยกับสหภาพพม่า จังหวัดเพชรบุรีมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ หลายกลุ่ม อพยพมาตั้งถิ่นฐาน ได้แก่ กะเหรี่ยง ไทยพวน ลาว เป็นต้น กลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่ได้อพยพโยกย้ายมาตั้งถิ่นฐาน กว่า 200 ปี มาแล้วในจังหวัดเพชรบุรี และยังคงรักษาวัฒนธรรมทางชาติพันธุ์ของตนไว้เป็นอย่างดี คือ ชาวไทดำ

ชาวไทยดำ ไทยทรงดำ ไจ้ หรือลาวใจได้อพยพโยกย้ายมาตั้งถิ่นฐาน ณ จังหวัดเพชรบุรีเป็นแห่งแรกของประเทศไทย แม้ระยะเวลาจะยาวนาน แต่อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตหลายอย่างยังคงดำรงอยู่ เช่น วัฒนธรรมการแต่งกาย บ้านเรือน อาหาร การละเล่น งานประเพณีต่าง ๆ ประเพณีการเดินเอือน (เดินเอือน) ประเพณีการเดินดั่งบัง (เดินกินปัง) ประเพณีการเดินเรียกขวัญ การจัดเตรียมเครื่องเซ่น ประเพณีการแต่งงาน ประเพณีการทำศพ เป็นต้น เป็นการดำรงอยู่ด้วยความพยายามสืบสานอย่างภาคภูมิใจจวบจนปัจจุบัน (พิทักษ์ ศิริวงศ และคณะ, 2547)

ไทยทรงดำเป็นชาติพันธุ์ตระกูลไทที่มีอัตลักษณ์ของตนเองอย่างโดดเด่น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องภาษา ศิลปะการเย็บปักถักร้อย การดนตรีและการรำยาบ การแต่งกาย ทรงผม วิถีชีวิตที่เรียบง่าย ชาวไทยทรงดำเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่รักษาและเชิดชูภูมิปัญญาของบรรพชนที่สร้างไว้ มีการดำรงและรักษาอัตลักษณ์ รวมทั้งมีเครือข่ายทางชาติพันธุ์ที่มีความเข้มแข็ง มีการรวมรวมวัฒนธรรม และจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ไทย ในหลายพื้นที่ เช่น ในจังหวัดนครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดเพชรบุรี

พิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ หรือศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทยทรงดำ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ถ่ายทอดให้เห็นถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรมแบบชาวไทยทรงดำให้กับคนรุ่นหลังได้รู้จัก โดยภายในจัดแสดงเครื่องใช้ในวิถีชีวิต และจำลองประเพณีต่าง ๆ ในรูปแบบของนิทรรศการที่บอกเล่าเรื่องราวประเพณีที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิต ตั้งแต่เกิดจนตาย มีภาพวาดที่แสดงถึงเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของไทยทรงดำ เช่น เด็กหนุ่มขี่พื่นเชือกควา เชือกควาย การสวนคะเหล็บ การทอผ้า เป็นต้น (โลว เพชรรุณ, 2546)

แม้ว่าพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำจะเป็นแหล่งความรู้ที่นำศึกษา และนำเสนอ สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงในจังหวัดเพชรบุรี แต่การเปิดให้บริการของพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำยังขาดการ

จัดการที่ดี และขาดการสื่อความหมายทางวัฒนธรรม จึงทำให้มีผู้เข้าชมจำนวนไม่มากนัก ดังนั้นการพัฒนาให้
พิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำนั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงในจังหวัดเพชรบุรี และเป็นที่น่าสนใจ
ดึงดูดนักท่องเที่ยว จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่พิพิธภัณฑ์ต้องมีแนวทางในการพัฒนาภูมิภาคของท้องถิ่นที่มี
ความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ด้านวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวไทดำ ให้แก่
นักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ คอยตอบปัญหา สร้างความเข้าใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการ
พัฒนาการท่องเที่ยวให้แก่พิพิธภัณฑ์ ทำให้ปริมาณของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ
มีจำนวนมากขึ้น เป็นที่น่าสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการสืบสานวัฒนธรรมของ
ชาวไทดำให้เป็นที่จดจำ และศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการอบรมยุวมัคคุเทศก์ สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
ของพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาผู้ให้ข้อมูลหลักจากประชากร 4 กลุ่มคือ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ เจ้าหน้าที่
ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ อาจารย์โรงเรียนเขาชัยวิทยา และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ช่วงเวลาในการ
เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 - 31 มีนาคม พ.ศ. 2553 ในพื้นที่อำเภอเขาชัย
จังหวัดเพชรบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการอบรมยุวมัคคุเทศก์ สำหรับพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ อำเภอเขาชัย
จังหวัดเพชรบุรี

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูล
หลักจำนวน 29 คน ประกอบด้วย 1) นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ จำนวน 20 คน 2) เจ้าหน้าที่
พิพิธภัณฑ์ จำนวน 2 คน 3) อาจารย์ของโรงเรียนเขาชัยวิทยา จำนวน 5 คน และ 4) เจ้าหน้าที่องค์การบริหาร
ส่วนตำบล จำนวน 2 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขางแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการอบรมยุวมัคคุเทศก์
สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี โดย
นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ และสรุปผลการวิจัย ด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ตาม
แนวทางของการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี ยังขาดการสนับสนุน
ในด้านต่าง ๆ อีกจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณในการดูแล และการอนุรักษ์สถานที่ งบประมาณในการ
โฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อทำให้พิพิธภัณฑ์เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป อีกทั้งด้านบุคลากรที่มีความรู้
ความสามารถในการจัดการพิพิธภัณฑ์ และการให้บริการ รวมทั้งการนำมรดกทางวัฒนธรรมที่มีมาจำกัด

จำนวนของเจ้าหน้าที่ประจำพิพิธภัณฑ์ไทย มีจำนวน 5 คน ไม่เพียงพอในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว
ที่เข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ ทำให้พิพิธภัณฑ์ต้องการอาสาสมัครเข้ามาช่วยในการถ่ายทอดข้อมูลด้าน
ความรู้ต่าง ๆ ยุวมัคคุเทศก์เป็นส่วนหนึ่งของกรแก้ปัญหาดังกล่าว โดยในเบื้องต้นทางพิพิธภัณฑ์ได้นำนักเรียน
ในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และมีมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนเขาชัยวิทยาหรือมัธยมที่สนใจต้องการ
เป็นยุวมัคคุเทศก์ มาฝึกอบรมเรียนรู้เรื่องประเพณี และวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ประเพณีของชาวไททรงดำ โดยใช้
เวลาในวิชาเรียนให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าว อย่างไรก็ตามเยาวชนเหล่านั้นสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ในเบื้องต้น
เท่านั้น เนื่องจากไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการฝึกอบรม การไม่มีทักษะและความรู้เชิงวิชาการในการอบรม
ยุวมัคคุเทศก์ เพื่อให้พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีผู้ถ่ายทอดความรู้จึงจำเป็นต้องมีการจัดทำหลักสูตรเพื่ออบรมเยาวชนใน
ท้องถิ่นให้ทำหน้าที่ดังกล่าว ผลการวิจัยทำให้ได้ข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้

1. นักท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ ส่วนใหญ่พบว่านักท่องเที่ยวมีความ
สนใจในวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวไทยทรงดำ ได้แก่ ด้านวิถีชีวิต วิธีการทอผ้าของชาวไทยทรงดำ อาหาร
ประเพณี การละเล่น เป็นต้น การได้เข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำทำให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้วิถีชีวิตของ
ชาวไทยทรงดำ ความต้องการให้พิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำดำเนินการคือมีการมีผู้คอยให้คำแนะนำ นำชมสถานที่ต่าง
เช่น มัคคุเทศก์ เพื่ออธิบายประวัติ และข้อมูลของพิพิธภัณฑ์ นักท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของ
พิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำมีน้อยไม่เพียงพอให้บริการนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ที่มาร่วมชมพิพิธภัณฑ์ นอกจากการทำ
หน้าที่อธิบายและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวแล้วยังเห็นว่าการมียุวมัคคุเทศก์ผู้เป็นเยาวชนรุ่นใหม่เป็นการส่งเสริม
และปลูกฝังวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวไทยทรงดำให้กับเยาวชนด้วย การเป็นยุวมัคคุเทศก์ ต้องแสดงความเป็น
อัตลักษณ์ของความเป็นชาวไทยทรงดำ เช่น การแต่งกายด้วยเสื้อผ้าของชาวไทยทรงดำ การใช้ภาษาในการ
แนะนำข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

2. เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานไทยทรงดำ

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานไทยทรงดำ พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานไทยทรงดำมีจำนวนน้อยในช่วงฤดูฝน นักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยวพิพิธภัณฑสถานในช่วงฤดูร้อน โดยเฉลี่ยมีจำนวนนักท่องเที่ยวประมาณ 500 คนต่อสัปดาห์ โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มข้าราชการ เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ประมาณร้อยละ 50 รองลงมาคือนักท่องเที่ยวที่เป็นคณะท่องเที่ยวประมาณร้อยละ 40 และที่เหลือเป็นนักท่องเที่ยวที่มาเป็นครอบครัว ประมาณร้อยละ 10 นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวมีความสนใจในวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต และวิถีปฏิบัติ ของชาวไทยทรงดำในอดีต

จุดเด่นของพิพิธภัณฑสถานไทยทรงดำคือเป็นพิพิธภัณฑสถานขนาดใหญ่ มีการแสดงทางวัฒนธรรมครบวงจร เช่น การแต่งกาย การรำยา ความเชื่อ การละเล่น และการทำอาหาร เป็นต้น มีเจ้าหน้าที่และชาวบ้านที่เป็นชาวไทยทรงดำให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี พิพิธภัณฑสถานไทยทรงดำเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ยังไม่เป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยวเนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถาน การประชาสัมพันธ์ด้านการเดินทางไปยังบอกทางเข้าชมพิพิธภัณฑสถาน

พิพิธภัณฑสถานไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี มีเจ้าหน้าที่จำนวน 5 คน ไม่เพียงพอบริการนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานประมาณสัปดาห์ละ 500 คน การมีมัคคุเทศก์หรือยุวมัคคุเทศก์คอยให้คำแนะนำ อธิบาย และให้ความรู้ มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานมีความสนใจที่จะศึกษาและหาความรู้เพิ่มเติมในวัฒนธรรมเฉพาะการมีผู้ให้คำแนะนำที่ดี มีความรู้อย่างลึกซึ้ง จะสร้างความรู้และความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี พิพิธภัณฑสถานไทยทรงดำได้ส่งเสริมเยาวชนในเรื่องของประเพณี และวัฒนธรรม เช่น การแสดงทางวัฒนธรรมโดยให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการแสดง ในการให้คำแนะนำ อธิบาย และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่ยังไม่สามารถทำได้ เนื่องจากเยาวชนยังไม่มีความรู้และความสามารถพอที่จะถ่ายทอดถึงอัตลักษณ์ของชาวไทยทรงดำได้ ในปีพุทธศักราช 2549 ได้มีการจัดตั้งกลุ่มมัคคุเทศก์น้อยหรือยุวมัคคุเทศก์ขึ้น แต่ต้องล้มเลิกไปเนื่องจากขาดการส่งเสริมทางด้านงบประมาณ แต่ยังมีกรสนับสนุนเยาวชนอย่างสม่ำเสมอคือเยาวชนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนเขาย้อยวิทยา โรงเรียนได้กำหนดให้นำวัฒนธรรมทางชาติพันธุ์ของชาวไทยทรงดำเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน เช่น การรำยาในวิชานาฏศิลป์ การทำอาหารในวิชาคหกรรม เป็นต้น

เนื่องจากเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานไทยทรงดำเสนอว่าแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการอบรมยุวมัคคุเทศก์นั้นควรจัดทำโดยผู้เชี่ยวชาญ หรือได้รับความร่วมมือจากสถาบันการศึกษา หรือนักวิทยลัยในท้องถิ่น ในการพัฒนา และจัดอบรมหลักสูตรตามหลักวิชาการ โดยยุวมัคคุเทศก์ควรเป็นเยาวชนที่มีเชื้อสายชาวไทยทรงดำควรจัดอบรมทักษะการเป็นมัคคุเทศก์ที่ดี เช่น การบรรยายให้ความรู้ การสื่อความหมาย ทักษะเบื้องต้นในการเป็นมัคคุเทศก์ และอบรมเรื่องการแสดงทางวัฒนธรรม ความรู้เรื่องไทยทรงดำด้านแหล่งกำเนิด ประเพณี วัฒนธรรม

เป็นต้น รวมทั้งจัดหลักสูตรการอบรมเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑสถานเพื่อในอนาคตเจ้าหน้าที่เกิดทักษะและมีความรู้ความสามารถในการอบรมยุวมัคคุเทศก์ได้

3. อาจารย์โรงเรียนเขาย้อยวิทยา

จากการสัมภาษณ์อาจารย์โรงเรียนเขาย้อยวิทยาให้ความเห็นว่าพิพิธภัณฑสถานไทยทรงดำ ควรมัคคุเทศก์หรือยุวมัคคุเทศก์เข้าไปมีส่วนช่วยในการนำเสนอมูลค่า อธิบายและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวพิพิธภัณฑสถาน เพราะในปัจจุบันเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ไม่เพียงพอให้บริการ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวพิพิธภัณฑสถาน รวมทั้งควรมีการสนับสนุนให้มียุวมัคคุเทศก์ที่เป็นเยาวชนทั้งชายและหญิงที่กำลังศึกษาในช่วงชั้นที่ 2 ถึง ช่วงชั้นที่ 4 เนื่องจากเป็นการปลูกฝังวัฒนธรรมท้องถิ่นให้กับเยาวชน เป็นการส่งเสริมเยาวชนในท้องถิ่นให้กล้าในการแสดงออก ควรปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีให้กับเยาวชนที่เข้ามาเป็นยุวมัคคุเทศก์ของพิพิธภัณฑสถาน ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกายด้วยชุดพื้นเมืองของชาวไทยดำ การแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของชาวไทยดำ ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือจะต้องมีบุคลิกที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถพูดภาษาท้องถิ่นได้

หลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ ต้องมีแนวทางในการพัฒนาให้ยุวมัคคุเทศก์มีธรรมาภิบาล สามารถนำเสนอมูลค่า ความรู้เรื่องประเพณี ความเชื่อ วิถีชีวิต ที่อยู่อาศัย อาหารของชาวไทยดำ ได้เป็นอย่างดี โดยผู้ฝึกอบรมเป็นผู้แนะนำชาวไทยทรงดำในหมู่บ้าน ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษาในพื้นที่ และเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นเข้ามาช่วยกันจัดทำหลักสูตร ร่วมกันฝึกอบรมอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างยุวมัคคุเทศก์มืออาชีพในการนำชมพิพิธภัณฑสถาน

4. เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลพบว่าการมีพิพิธภัณฑสถานของชาวไทยทรงดำเป็นสิ่งสำคัญมากโดยเฉพาะพิพิธภัณฑสถานที่เผยแพร่ความรู้ทางวัฒนธรรม เนื่องจากพิพิธภัณฑสถานทางวัฒนธรรมเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความรู้และเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมให้แก่คนรุ่นหลังได้รับรู้ ในการพัฒนาพิพิธภัณฑสถาน องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว และได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่เข้ามารับผิดชอบในการศึกษาค้นคว้าพัฒนา และจัดเจ้าหน้าที่ให้เข้ามาดูแลพิพิธภัณฑสถาน รวมทั้งมีการจัดสรรงบประมาณประจำปีให้ตามแผนด้านวัฒนธรรมการจัดงานประเพณีงานของชาวไทยทรงดำ ประมาณปีละ 200,000 บาท พิพิธภัณฑสถานเคยมีโครงการจัดให้พิพิธภัณฑสถานไทยทรงดำเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้แต่ไม่ได้รับการสนองเท่าที่ควร เคยร่วมมือกับทางโรงเรียนวัดถ้ำเขาย้อยจัดให้มียุวมัคคุเทศก์ โดยได้ประสานงานให้เยาวชนเข้ามาเป็นอาสาสมัครทำงานเป็น ยุวมัคคุเทศก์ นำชมพิพิธภัณฑสถาน

การเข้ามาเป็นยุวมัคคุเทศก์ของพิพิธภัณฑสถานต้องมีการอบรมความรู้และทักษะในการเป็นมัคคุเทศก์เพื่อให้มีความรู้รอบคอบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องวิถีชีวิต ความเป็นมา ประวัติศาสตร์ ประเพณี การละเล่น

พิธีกรรม และอาหารพื้นบ้าน เป็นต้น คุณสมบัติของยุวมัคคุเทศก์คือเป็นผู้ที่มีความสนใจในการเป็นยุวมัคคุเทศก์
ชอบศึกษาเรียนรู้ มีคุณภาพจิตที่ดี หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส และที่สำคัญเข้ามาเป็นยุวมัคคุเทศก์ด้วยความสมัครใจ

ด้านหลักสูตรสำหรับการจัดอบรมมัคคุเทศก์นั้น ควรได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เช่น โรงเรียน
สถาบันการศึกษา ประชาชนชาวบ้าน องค์กรการปกครองท้องถิ่น เป็นต้น ช่วยกันกำหนดแนวทาง จัดสรร
งบประมาณ กำหนดคุณสมบัติ และหลักสูตรสำหรับการอบรมมัคคุเทศก์ เพื่อให้เยาวชนที่เข้ารับการอบรม
เกิดทักษะของมัคคุเทศก์ที่ดี รวมทั้งมีความรู้ในวิถีชีวิต และประเพณีของชาวไทยทรงดำ สามารถแสดง และนำ
ชมให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี เกิดความประทับใจ และสร้างความภูมิใจในความเป็นชาติพันธุ์ของ
ชาวไทยทรงดำให้ดำรงอยู่ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 4 กลุ่มคือ นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ดูแล
พิพิธภัณฑ์ อาจารย์โรงเรียนเขาย้อยวิทยา และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าความคิดเห็นที่
ตรงกันคือ หลักสูตรในการอบรมมัคคุเทศก์ควรมีแนวทางพัฒนาให้ยุวมัคคุเทศก์เป็นผู้ที่มีความรู้และ
ความสามารถในการให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวพิพิธภัณฑ์ โดยมีกรแต่งกายที่แสดงความเป็น
อัตลักษณ์ของชาวไทยทรงดำ มีการอบรมด้านบุคลิกภาพ ทักษะของการเป็นมัคคุเทศก์ที่ดี อบรมด้านความรู้
เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางชาติพันธุ์ของชาวไทยทรงดำ ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรม การแต่งกาย ขนบธรรมเนียม
ประเพณี ภาษา วิถีชีวิตความเป็นอยู่ อาหาร การละเล่น ความเชื่อเรื่องต่าง ๆ ของชาวไทยทรงดำ เป็นต้น
ควรมีความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในท้องถิ่นในการกำหนดหลักสูตร การจัดสรรงบประมาณจากองค์การบริหาร
ในท้องถิ่น นอกจากนี้ควรดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์แล้ว ยังเป็นการอนุรักษ์ และปลูกฝัง
วัฒนธรรมเก่าให้แก่เยาวชนรุ่นหลัง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลได้แก่ นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ อาจารย์โรงเรียน
เขาย้อยวิทยา และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องการให้มีเยาวชนชาวไทยทรงดำที่อาสาเข้ามาเป็น
ยุวมัคคุเทศก์ด้วยความสมัครใจเป็นผู้ให้ความรู้แก่ผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ เพื่อตอบสนองความ
ต้องการของผู้ใช้บริการพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ และเป็นการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำให้ได้มาตรฐานของแหล่ง
ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดเพชรบุรี ทั้งนี้ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาพิพิธภัณฑ์ไทยทรง
ดำอย่างรอบด้าน เช่น การจัดทำป้ายสื่อความหมายทางวัฒนธรรม การพัฒนารูปแบบของที่ระลึก การจัดการ
ทางด้านการตลาดการท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างศักยภาพให้พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เป็นแหล่งเรียนรู้
และอนุรักษ์วัฒนธรรมทางชาติพันธุ์ เป็นแบบอย่างการปฏิบัติที่ดีในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นของไทย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการอบรมมัคคุเทศก์สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี พบประเด็นที่น่าสนใจที่สามารถนำมา
ทำการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยประเด็นที่น่าสนใจมีดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเกี่ยวกับการสื่อความหมายทางวัฒนธรรมของพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย
จังหวัดเพชรบุรี
2. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบของที่ระลึกพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัด
เพชรบุรี

บรรณานุกรม

พิทักษ์ ศิริวงศ์ และคณะ. 2547. สารานุกรมไทยคำคำๆ เพชรบุรี: เพชรภูมิการพิมพ์.

ไสว เเพชรณ. 2546. มูฉนิธิไทยทรงดำ: Thai Throng-Dum Thailand foundation. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครปฐม: